

bir bavula iki dil sığmaz mı?

GÜLEREN EREN

Bazı gerçekleri insanlara yeterince kavratılabilmek için o konuda verilen yazılı ya da sözlü bilgiler yetersiz kalabilir. Bu durumda çıplak gerçeği göstermek belki de en doğru yöntemdir. Orhan Eskiköy ve Özgür Doğan, bu yöntemin etkili olacağını fark etmiş olacaklar ki, anadilde eğitimin temel bir ihtiyaç olduğunu bize anlatmamışlar; apaçık göstermişler çektikleri filmde.

"İki Dil Bir Bavul" hem yönetmenlerin perdeye yansıtmak istedikleri meseleye aşinalığı, hem de filmin çekim serüveni açısından yaşamın ta kendisini aktarıyor bizlere. Urfa'nın Siverek ilçesine bağlı Demirci Köyü'ndeki bir öğretmeni ve onun öğrencilerini kurgusal bir müdahale olmadan izlememizi sağlayan bu fikir, sonuçta pek çok insanın yaşamının bir dönemini gözler önüne seriyor. Vartolu Özgür Doğan da kendi yaşadıklarından kaynaklanan bir ihtiyaçla bu filmi çekmeye soyunduklarından bahsetmekte zaten. Eskiköy ve Doğan, zihinlerinde yöntemi belirle-

dikten sonra uzunca bir süre köy ve öğretmen arayışına girmişler. Demirci Köyü ve öğretmen Emre Aydın üzerinde karar kılınca da çekimlere başlamışlar. 2007'de yapılan çekimler dokuz ay sürmüş, köyün zorlu coğrafyasında değişen mevsimler eşliğinde çocukların, öğretmenin ve ailelerin yaşamlarına tanıklık etmemiz sağlanmış.

Emre Aydın, Denizlili yeni mezun bir öğretmen. Kendi çevresi dışındaki dünyaya dair belli ki fazla şey öğrenmemiş bir genç. Köye ilk geldiğinde onu ilk sarsan şey yokluk. Film boyunca telefonla dert yandığı annesini ilk aradığında da umutsuzca sarf ettiği sözcükler "Burada hiç-bir-şey-yok" oluyor. Taşların hüküm sürdüğü yoksul topraklar, evine pet şişelerle taşımak zorunda kaldığı su, sık sık kesilen elektrik... Kısacası alıştığı konforun beklediğinden de çok uzağında. Ancak okul açıldığında esas sıkıntısı baş gösteriyor. Onun çaresizce ifade edişiyile: "Beni anlamıyorsunuz de mi? Anlamıyorsunuz de mi? Hı?

"Emre Aydın gibi nice genç öğretmen gitmiştir Kürt köyelerine. Aralarında mutlaka istisnalar vardır; ancak kaç çocuklara Türkçe öğretme çabasının yanında kendisi de Kürtçe öğrenmeye çalışmıştır ki? Tarafların eşit olduğu sağlıklı bir iletişim kurmanın yolu bu değil midir? Oysa devlet bunca senedir tek ve vazgeçilmez kabul ettiği diliyle kurmaya çalıştığı iletişimi biçimini dayatarak Kürt çocuklarını bu dilsel şiddete maruz bırakmak konusunda ısrarcı olmuş; bunun için de bunu aslında neden yaptığını bile doğru dürüst bilmeyen biraz daha büyük çocukları kullanmıştır."

Anlamıyorsunuz beni..."

Belli ki bu genç çocuk; anlaması değil anlaşılması gerektiği inancına sahip bir öğretmen olarak yetiştirilmiş. Çaresizliği de bundan kaynaklanıyor. Yönetmenler de daha çok onun gözünden ve onun çektiği sıkıntıları daha ön planda tutan bir akış izlemişler. Çocukların sıkıntısına ise yaşlarına uygun tatlı bir kayıtsızlığın eşlik ettiğini görüyoruz. Şaşkınlar, meraklılar, onlara bir şeyler öğretmeye çalışan bu adama karşı ilgililer. Kürtçe konuştukları için yedikleri azarları, aldıkları tek ayak üstünde durma cezalarını bile garip bir kabullenişle karşılıyorlar. Öğretmenleri onlara "Sınıfta Kürtçe konuşmayın, çünkü derslerin hepsi Türkçe. Kürtçe konuşursanız ben anlamam." diyor. Emre Öğretmen, bu mantığın tutarlı olduğuna inanıyor. Bu iki artı ikinin dört etmesi gibi bir durum onun için. Ancak hayat bu matematiksel mantıkla ilerlemiyor. Zaman zaman ne yapacağını bilemez hale geldiğini görüyoruz.

İzlediklerimiz -ya da tanık olduklarımız diyelim- aslında insanların anadilleri dışında bir dilde eğitim görmesine dair problemleri anlatsa da daha geniş çerçevede baktığımızda toplumsal sorunlarımıza ışık tutuyor. Devletin Kürtlere karşı tutumunun bu köy öğretmenin öğrencilerine davranışıyla özdeş olduğunu rahatlıkla söylemek mümkün. Eskiköy ve Doğan'ın Emre Aydın'ın çaresizliğini merkeze almasını da bilinçli bir tercih olarak okuyabiliriz. Öğreten, doğruyu gösteren birey ya da kurum olmaya duyulan inanç, öğrenmeyi unutturuyor. Kendini anlaşılması gereken tarafa koymak, diğerini anlamının önemini ortadan kaldırıyor. Bunun sonucunda da iktidar sahibi olan öğretmen ya da devletin ta kendisi, yönetmenlerin de göster-

İki Dil Bir Bavul'u izlerken; Demirci Köyü'nün kara taşlarıyla oyun oynayan çocukları izlerken bu coğrafyanın başka bir yarasına götürüyor film sizi. Okullarda dilsel bir zulümle karşı karşıya kalmış çocuklar üst üste koydukları taşları devirmek için taş atıyorlar. Taş atan başka çocuklar düşüyor aklınıza. Şimdi yetişkinler gibi yargılanan, "terörist" adı konan çocuklar.

meyi tercih ettiği gibi bir çıkmaz içinde, çaresizlik içinde kıvranıyor.

Yine bu özel alana dönelim: Emre Aydın gibi nice genç öğretmen gitmiştir Kürt köylerine. Aralarında mutlaka istisnalar vardır; ancak kaç çocuklara Türkçe öğretme çabasının yanında kendisi de Kürtçe öğrenmeye çalışmıştır ki? Tarafların eşit olduğu sağlıklı bir iletişim kurmanın yolu bu değil midir? Oysa devlet bunca sene dir tek ve vazgeçilmez kabul ettiği diliyle kurmaya çalıştığı iletişim biçimini dayatarak Kürt çocuklarını bu dilsel şiddete maruz bırakmak konusunda ısrarcı olmuş; bunun için de bunu aslında neden yaptığını bile doğru dürüst bilmeyen biraz daha büyük çocukları kullanmıştır.

Demirci Köyü'nün öğretmeni Emre de bunlardan biri. Aslında çok daha zorba olduğunu kolaylıkla tahmin edebileceğimiz öğretmenlerin yanında oldukça da naif bir tip. (Çocuklara evlerinde bile Kürtçe konuşmayı yasaklayan; hatta öğrencilerine bu "suç"u işleyenleri ihbar etme görevini veren öğretmenler olduğu pek çok insan tarafından anlatılagelmekte. Cezalardansa bahsetmeye bile gerek yok.) Fakat o bile, çiş gelen bir kız çocuğuna bilmediği bir dilde "Tuvalete gidebilir miyim?" demeyi öğretmek için onu dakikalarca ayakta tutup cümleyi tekrar ettirecek; defterinin kenarına Kürtçe bir sözcük yazan çocuğu tek ayak üstünde bekletecek kadar görevine sadık bir öğretmen işte. Hadi o ya da herhangi bir öğretmen; bu çocuğun içinde açılacak yaraları öngöremiyor, "eğitim" denen olgudan bu şekilde ne kadar uzaklaştığını algılayamıyor diyelim. Peki devlet bunun sonuçlarını anlayamayacak kadar donanımsız bir yapı mı, yoksa sadece zorba mı?

Tüm bu aksaklıkları sıralarken anadilde eğitimin çok insani bir noktasına daha parmak basmak gerekiyor. Henüz altı veya yedi yaşındaki bir öğrencinin öğretmeniyle arasında yaşı daha büyük olanlardan farklı bir bağ kuracağı su götürmez bir gerçek. Anadili Türkçe olan çocuklar için de öğretmenlere bağlı olarak her zaman ideal koşullar sunulamıyor elbet. Ancak siz bir de dilsel iletişimin olmadığı bir durum yaratıyorsanız, o çocuk için okul alışılması daha da zor bir ortam olmak bir yana, kâbusa bile dönüşebilir.

Demirci Köyü'ndeki ailelerin tavırları da resmi algılamamıza yardımcı oluyor filmde. Anadolu'nun pek çok köyünde olduğu gibi burada da öğretmene karşı bir hürmet göze çarpıyor. Fakat bu köy halkının durumun vahametini anlamasına engel değil. Bir velinin Türkçenin yabancı dili olduğunu özellikle belirtmesi, Emre Öğretmene "Ne güzel hocam, siz de bir yabancı dil öğreniyorsunuz." diyerek çocukların sınıfta Kürtçe konuşmalarını tatlı tatlı da olsa savun-

kesk'li tutuklular serbest bırakılmalıdır

Demokrasi, barış ve özgürlük taleplerimizde KESK'lilerin davasında olmak temel görevlerimizdendir.

Kriz teğet geçti diyen başbakan her gün milyonlarca işçinin sokağa atılmasını, işsiz kalmasını görmezden gelmiştir. Hükümet, devlet işten atılmalar karşısında patronların yanında saf tutmuş, öte yanda aynı sessizlikle işsizlik parasını patronlara peşkeş çekmekten çekinmemiş, şimdi de işçilerin kıdem tazminatına göz dikmiştir.

Egemenler ise sermayenin ekmeğine yağ sürecektir nitelikte uygulamaları her gün yürürlüğe koyarken, ezilenlerin sesini kesmek niyetindedir. Toplumun her kesiminde baskılar giderek artılmaktadır. Barış, özgürlük ve demokrasi talepleri ile sokağa çıkan kesimler gözaltılarla, tutuklamalarla, soruşturmalarla susturulmak istenmektedir. KESK'e yapılan operasyon bunlardan biridir. Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu'na (KESK) yönelik 28 Mayıs 2009 tarihinde yapılan operasyonlar sonucunda emek barış ve demokrasi mücadelesinin aktif öznesi olan 31 KESK üye ve yöneticisi hakkında dava açılmıştır. 22 KESK üyesi 6 aydır tutuklu bulunmaktadır.

Adresi, işi, kurumu belli KESK'lilerin evlerine gece yarısı gidiliyor, eşleri, çocukları, çırılçıplak soyularak evleri alt üst edilerek aranıyor Mahallelerinde ve iş yerlerinde teşhir ediliyorlar. Gözaltı kararı alınmasında avukat dahil hiç kimseye bir şey açıklanmadan bilinmeyen bir yerde bekletiliyorlar. Gözaltına alındıklarında ya da serbest bırakıldıklarında avukatları ve yakınları gerekçeyi öğrenemiyor.

AKP hükümeti, adeta sıkıyönetim veya darbe günlerini andıran uygulamaları ile emek ve barış güçlerini korkutmayı, sindirmeyi amaçla-

masını görüyoruz. Öte yandan bir annenin çocuğuna "Öğretmen size saygılı davranıyor mu?" diye sorması da çok mânidar. Hem "hayır" cevabının gelme ihtimali olduğunun farkında, hem de batı illerindeki herhangi bir annenin ilkökul çağındaki çocuğuna asla sormayacağı türden bir soruyu ona yöneltiyor. Çocuğunu "adam yerine" koyan, onun bu sorunun cevabını verebilecek yetkinlikte olduğuna inanan; ama kimilerinin "cahil" olarak tanımlayacağı bir anneden alınabilecek yüce bir ders bu aslında. Öğretmeye soyunanların da öğrenebileceği çok şey olduğuna dair ufak bir örnek sadece.

Filmin insana hissettirdiği baskın bir duygu daha var. Çocuklara canhıraş Türkçe öğretmeye çalışan Emre Aydın, bir yandan onlara anlamadan ezberlettirdiği "Andımız"ı okutmak, 23 Nisan töreninde marş söyletmek gibi gereklilikleri de yerine getiriyor elbette. Kendini buna o kadar mecbur hissediyor olmalı ki, kendi çaresizliğine ve öğrencilerin bütün bunlardan tamamen ilgisiz ve yokluk içinde sürdürdükleri yaşama rağmen "Neye yarıyor?" diye sormak aklına gelmiyor sanki. Çocuklara padişahlıktan kurtulduklarını tekrar ettirirken gerçekten bunu his-

maktadır. Saldırının bir özelliği de kadın hareketine karşı yapılmış olmasıdır. Tutuklu olanların yarısını kadınlar oluşturmaktadır. Sendika kadın sekreterleri, kadın mücadelesinin aktif birer öznesi olan kadın yoldaşlarımız usulsüzce cezaevlerine konmaktadır. Hükümet kadınları sindirmeyi amaçlamaktadır. Bilinmezler içinde yok etmeyi diğer bir deyişle toplumsal cinsiyeti sokaktan ve evden başlayarak yeniden inşa etmeyi iş edinmiştir.

Tutuklu arkadaşlarımız ellerine silah almadılar, kimseyi linç etmediler, savaş çığırkanlığı yapmadılar, hırsız değildiler. Onlar insanca yaşamı, eşitliği, özgürlüğü demokrasiyi ve barışı savundular.

Bizler KESK'e yapılan tüm anti-demokratik uygulamaların karşısında olduğumuzu ilan ediyoruz.

19-20 Kasım'da Bayraklı Adliyesi 11. ağır ceza mahkemesinde görülecek davada, barış, demokrasi ve özgürlük taleplerimizle o gün orada olacağız.

KESK'li tutuklular serbest bırakılmalıdır.

sederek mi yaptığını merak ediyorsunuz ister istemez.

İki Dil Bir Bavul'u izlerken; Demirci Köyü'nün kara taşlarıyla oyun oynayan çocukları izlerken bu coğrafyanın başka bir yarasına götürüyor film sizi. Okullarda dilsel bir zulümle karşı karşıya kalmış çocuklar üst üste koydukları taşları devirmek için taş atıyorlar. Taş atan başka çocuklar düşüyor aklınıza. Şimdi yetişkinler gibi yargılanan, "terörist" adı konan çocuklar. Sonra koyun otlattıklarını görüyorsunuz öğrencilerin. Ceylan geliyor bu sefer gözünüzün önüne. O gerçek görüntülerin karşısında bu bağları kurmamak, onlar için bir daha sesimizi yükseltmemek imkansız sanırım.

Çocukları izlerken kâh kıkırdıyorsunuz sevimli hallerine, kâh gözünüz yaşarıyor. Derken mevsimler geçiyor, karneler alınıyor. Emre Öğretmen rahatlamış halde; arka camında Horozkentli Emre yazan arabasına bavulunu koyup memleketine doğru yola çıkıyor tatil için. Sonra çırılçıplak suya atlayıp zıplayan, neşeyle yazı karşılayan çocuklar. Bağırışlar, çağırışlar, gülüşmeler. Kim ne derse desin, ne yaparsa yapsın; Demirci Köyü'nde hayat Kürtçe akıyor.